

Lunds universitet
Linnea Lundblad Hansson

Sveriges jämställdhetsmål i Afghanistan

Lunds universitet
MRG20 - HT12
Handledare Maria Ericson

Abstract

Afghanistan is the one country in the world with the most oppression against women. Meanwhile, Sweden, which is one of Afghanistan's many aid-givers, is one of the countries in the world with most equality between men and women. Equality and women's rights are thereby a priority in Sweden international development strategies, as well as the Swedish strategy for their development-aid in Afghanistan. Spivak and other postcolonial theorists argue that democracy, human rights and gender equality is a Western concept that you have to stay critical to. My question is if Sweden's development cooperation with Afghanistan is of post colonialist nature or is consistent with Afghanistan's vision for gender equality and women's rights? To answer this I conduct a comparative analysis between relevant documents of different sort.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Teori.....	4
1.2 Syfte och frågeställning.....	5
1.3 Material och metod.....	5
1.4 Avgränsningar.....	6
2. Afghanistan.....	7
2.1 Historia.....	7
2.2 Talibanregimen och ISAF.....	8
2.3 Afghanistans konstitution.....	9
2.4 The Afghanistan Compact.....	9
2.5 The Afghanistan National Development Strategy (ANDS).....	10
2.6 The National Action Plan for the Women of Afghanistan (NAPWA).....	12
3. Sverige.....	12
3.1 Sveriges mål i internationella utvecklingsarbeten.....	12
3.2 Sveriges policy för jämställdhet i utvecklingsarbeten.....	13
3.2.1 Mål och inriktningar.....	14
3.2.2 Kvinnors politiska deltagande och inflytande.....	14
3.2.3 Kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor.....	15
3.2.4 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.....	15
3.2.5 Kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel.....	16
3.2.6 Policyns applicering.....	16
3.3 Sveriges strategier för utvecklingsarbetet med Afghanistan.....	16
3.3.1 Sveriges tidigare strategi för utvecklingsarbetet med Afghanistan.....	17
3.3.2 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan.....	18
4. Analytiska jämförelser.....	19
4.1 Sveriges reviderade samarbetsstrategi jämfört med den tidigare.....	19
4.2 Sveriges policy för jämställdhet i utvecklingsarbete jämfört med den reviderade samarbetsstrategin med Afghanistan.....	20
4.3 ANDS jämfört med Sveriges utvecklingsstrategi för Afghanistan.....	21
5. Analys genom postkolonialistisk teori.....	21
5.1 The Afghanistan Compact.....	21
6. Slutsats.....	22
7. Källhänvisningar.....	24

1. Inledning

Afghanistans historia är fylld av motgångar så som inre konflikter, yttre hot samt geografiska tragedier som jordbävningar och torka. Afghanistan är ett av världens fattigaste länder och de som påverkas mest av detta är de afghanska kvinnorna. Idag räknas Afghanistan som världens mest kvinnofientliga land.¹

Sedan den internationella säkerhetsstyrkan, ISAF, gick in i Afghanistan efter Talibanernas fall år 2001 så har kvinnornas situation förbättrats. Exempelvis så var flickor i princip uteslutna från skolan under talibanregimen, nu är en tredjedel av Afghanistans elever flickor.² Flera NGO-grupper har uttryckt oro över att kvinnornas rättigheter snabbt kan försvinna igen då trupperna drar sig tillbaka år 2014. Samtidigt så ökar Sverige sitt bistånd till landet och Afghanistan kommer år 2013 bli det land som Sverige ger mest bistånd till. Sverige är ett av världens ledande länder inom jämställdhet och detta syns tydligt i regeringens plan om de internationella utvecklingsarbetena som genomsyras av jämställdhet och kvinnors rättigheter. På grund av kvinnornas osäkra situation i Afghanistan så talas det om att villkora biståndet så att Sveriges riktlinjer om jämställdhet följs.³

1.1 Teori

Jag kommer använda mig av postkolonialistisk teori. Med postkolonialism syftar jag inte på begreppet om den historiska kolonialismen. Jag syftar istället på koloniserarens hegemoni som rättfärdigar kolonialiseringen av ett land. Postkolonialister inom denna definition behöver alltså inte vara de facto gamla kolonialister, utan det är arvet av rättfärdigandet av den västerländska hegemonin som är av postkolonialistisk art. På samma grund behöver inte landet som utsätts av denna form av postkolonialism vara en de facto gammal koloni.⁴ Gayatri Chakravorty Spivak och andra postkoloniala teoretiker menar att demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet är västerländska begrepp som man måste ställa sig kritisk till, dock utan att avvisa de helt.⁵ Sverige är en del av västvärldens kunskapshegemoni, vilket innebär att Sveriges kunskap om vad som är rätt och fel godtas som verklig på grund av att västvärlden är ”mest utvecklad”.

1 <http://www.sida.se/OmVarlden/Varlden/Briefing/Varldens-mest-kvinnofientliga-lander/>

2 <http://www.sida.se/Svenska/Lander-regioner/Asien/Afghanistan/Program-och-projekt/Utbildning-i-Afghanistan-ger-resultat/>

3 http://www.svd.se/nyheter/utrikes/afghanska-kvinnor-i-riskzon_7658710.svd

4 Carbin, Maria (red.), *Texter i samtida politisk teori*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2004, s. 224

5 Carbin, Maria (red.), 2004, s. 227-228

På denna grund kommer jag applicera den postkolonialistiska teorin i min metod genom att ifrågasätta Sveriges mål jämfört med Afghanistanens mål för utvecklingssamarbetet i landet. På grund av ländernas historiska kontext gällande jämställdhet är frågan speciellt intressant.

1.2 Syfte och frågeställning

Mitt syfte är att undersöka ifall Afghanistan strävar efter att bli ett mer jämställt land eller ifall detta endast ses som ett krav från det internationella samfundets sida för ett fortsatt utvecklingssamarbete? Jag anser att detta är högst relevant på flera punkter. Först och främst säger det mycket om hur de afghanska kvinnornas framtid kommer att se ut när ISAF lämnat landet, ifall det finns någon inre vilja i landet som kommer fortsätta kämpa för kvinnors rättigheter eller om det endast kommer se ut så på de internationella papperna. Frågan är även intressant ur den postkolonialistiska teorins perspektiv. Kan man tolka det som att Sverige mutar biståndsmottagarna till jämställdhet genom att ställa vissa krav? Syftet är också att se hur mycket av Sveriges jämställdhetsvisioner som faktiskt finns med i utvecklingsstrategierna med Afghanistan.

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka riktlinjer Sverige har i sitt utvecklingssamarbete med Afghanistan och ifall dessa riktlinjer är förenliga med både Sveriges allmänna utvecklingspolicys som Afghanistans nationella mål och utvecklingsstrategier. Vidare vill jag undersöka hur Afghanistans konstitution förhåller sig till jämställdhet. Jag vill jämföra Sveriges strategier med Afghanistans strategier med fokus på dessa punkter:

- Hur stor fokus läggs på jämställdhet och kvinnors mänskliga rättigheter?
- Hur formuleras och motiveras jämställdhetsmålen i de olika dokumenten?
- Vilken jämställdhetsfråga läggs det mest fokus på? (Utbildning, arbete, äktenskap, politiskt inflytande mm)

Genom dessa analytiska jämförelser vill jag få svar på frågeställningen: Är Sveriges utvecklingssamarbete med Afghanistan av postkolonialistisk natur eller är den förenligt med Afghanistans visioner för jämställdhet och kvinnors rättigheter?

1.3 Material och metod

Mina primärmaterial är internationella överenskommelser angående Afghanistans utveckling, Afghanistans nationella strategier angående landets utveckling samt Sveriges strategier angående

samarbetsutvecklingen med Afghanistan. Även den Afghanska konstitutionen och Sveriges policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom svenskt internationellt utvecklingssamarbete är delar av mitt primärmaterial.

Sekundärmaterial är framförallt från Sida, Sveriges regering och Svenska Afghanistan kommitténs hemsidor. Där har jag främst hämtat bakgrundsfakta om Afghanistan och bakgrundsfakta om Sveriges internationella utvecklingsarbete. Varför jag främst har använt mig av dessa hemsidor är för att jag anser att de har säkra och korrekta källor. *Sida Country Gender Profile – Afghanistan* har även varit till stor hjälp i min granskning av primärmaterial då den har gett mig en översikt av Afghanistans jämställdhetssituation.

Avsnittet ”Etnocentrism och postkolonialism” i teoriboken ”Texter av samtida politisk teori” har jag använt som grund till min teori och denna är också en del av mitt sekundärmaterial.

Jag har använt mig av metoden innehållsanalys för att beskriva mitt primärmaterial. Därefter har jag gjort en analytisk jämförelse mellan några av dessa.

1.4 Avgränsningar

Jag har avgränsat min undersökning från det internationella samfundets som utvecklingssamarbetspartner med Afghanistan till staten Sverige som samarbetspartner. Detta valet gjorde jag för att det möjliggjorde att jag kunde fokusera min undersökning på mer specifika dokument och policys. Jag valde just Sverige som aktör på grund av deras ledande ställning inom jämställdhet. Att jag har riktat in mig på just skriftliga policyn, strategier och mål är för att det ger en klar bild över vad de två olika parterna vill få fram genom arbetet. En kritik på denna teoretiska inriktning är att undersökningen inte visar vad Sverige och Afghanistan faktiskt gör för jämställdheten och kvinnors rättigheter i praktiken. Implementeringen av de skriftliga överenskommelserna och målen och vad som sker i praktiken är absolut en väldigt viktig del av jämställdhets utvecklingen i Afghanistan. Att jag inte har valt att fokusera på detta är för att mitt syfte är att undersöka Afghanistans regerings ambitioner, ställningstagande och mål för jämställdhet för att vidare jämföra dessa med Sveriges ambitioner och mål för jämställdhet i Afghanistan. Detta för att slutligen komma fram till ifall Sveriges utvecklingssamarbete med Afghanistan kan kopplas ihop med postkolonialism och västvärldens hegemoni. Ett av undersökningen främsta syften med

att ta redan på ifall jämställdhetsambitionerna kommer finnas kvar i Afghanistan då ISAF lämnar landet. Jag menar att man kan få fram ett svar på detta genom att granska de teoretiskt uppsatta målen. Ifall målen endast är fastställda i internationella överenskommelser eller ifall de är implementerade i nationella strategier kan säga en hel del om kvinnornas framtid.

2. Afghanistan

2.1 Historia

För att kunna förstå kvinnornas situation i Afghanistan så är det viktigt att förstå landets konfliktfyllda historia. Afghanistans konflikter är komplicerade och jag kan omöjligt ta med allt, därför har jag gjort en förenklad sammanfattning av landets politiska historia med fokus på kvinnornas situation.

År 1747 infördes monarki i landet och detta ledde till olika former av moderniseringsförsök i det afghanska samhället. Det mest framgångsrika moderniseringarna under Afghanistans monarkiska tid skedde mellan år 1919 och 1929 då kung Amir Amanullah satt vid makten. Han införde utbildning för flickor i huvudstaden Kabul samt så skrevs det bland annat in ett förbud mot barnäktenskap i den nya konstitutionen. Det var under hans tid vid makten som jämställdhet först blev en politiskt fråga i Afghanistan. Reformerna ledde dock till våldsamt motstånd från traditionalister och stamledare på landsbygden.⁶

1973 avskaffas monarkin i Afghanistan genom en militärkupp och 1976 tog Afghanistans kommunistiska parti, People's Democratic Party of Afghanistan (PDPA), makten. PDPA inför en femårsplan för Afghanistans utveckling till ett stats socialistiskt system och en ny konstitution utarbetades där bland annat kvinnors lika rätt inför lagen fastställs. Den nya politikens spridning anses hota stamsamhällena vilket leder till motstånd från landsbygden där 80 % av befolkningen är bosatt. Islamister ur olika etniska grupper går ihop till en oppositionsgrupp, Mujahedin, de startar uppror vilket leder till inbördeskrig i landet.⁷ År 1979 går Sovjetunionen in i Afghanistan för att säkerhetsställa den kommunistiska makten, men Mujahedins stöd är starkt och år 1989 tvingas de sovjetiska trupperna lämna Afghanistan. Landet fortsätter sitt kommunistiska styre fram till 1992 då

⁶ Sida Country Gender Profile - Afghanistan, 2009, s. 13

⁷ <http://www.sak.se/om-afghanistan/historia>

de störtas av Mujahedin som i sin tur upplever motsättningar inom gruppen och ytterligare en konflikt uppstår. Afghanistan är vid denna tid ett krigshärjat land utan centralmakt och olika krigsherrar regerar i de olika provinserna. Det är nu den fundamentalistiskt islamistiska Taliban-gruppen kommer in på den politiska arenan och år 1996 har de erövat huvudstaden Kabul. De inför då stränga sharialagar i landet och det är nu ett av de mest ökända kvinnoförtryck i modern historia tar fart.⁸

2.2 Talibanregimen och ISAF

Kvinnornas hårda förhållningsregler under talibanernas styre är okänt världen över. För de afghanska kvinnorna blir det i princip omöjligt att få tillgång till utbildning och att vistas utanför hemmet utan en manlig släkting vid sin sida. Att arbeta utanför hemmet förbjuds för alla kvinnor, förutom för ett fåtal läkare i Kabul som skulle stå för kvinnornas hälsovård då en kvinna inte får tas om hand av en manlig läkare. Men den bristfälliga infrastrukturen i Afghanistan samt svårigheterna för just en kvinnas rörlighet resultera i att de flesta kvinnor står helt utan sjukvård. Talibanernas nya regler innebär också hårda straff för de som bryter mot dem, några av dessa var offentligt spöstraff och stening.⁹

Kort efter terrordåden i USA den 11 september börjar USA släppa bomber över stora delar av Afghanistan samt så startar de ett samarbete med Norra Alliansen, en väpnad afghansk opposition. Efter två månader faller Talibanstyret.¹⁰ Strax efter Talibanernas fall så möts afghanska representanter från deras olika folkgrupper i Bonn, Tyskland, i FN:s regi. Där diskuterar de om Afghanistans framtid vilket resulterade i *Bonnavalet*. Bonnavalet innebär bland annat att en tillfällig regering tillsätts med Hamid Karzai som president.¹¹ För de afghanska kvinnornas del så innebär Bonnavalet att två av de trettio regeringsmedlemmarna var kvinnor samt att *the Ministry for Women's Affairs*, MoWA, skapades.¹² Vidare bestäms det att en internationell militär, International Security Assistance Force (ISAF), ska upprätthålla säkerheten för den nya regeringen i Kabul. År 2003 tar NATO över ansvaret för ISAF och två månader senare utökar FN ISAFs

8 <http://www.sak.se/om-afghanistan/historia>

9 Sida Country Gender Profile - Afghanistan, 2009, s. 14-15

10 <http://www.sak.se/om-afghanistan/historia>

11 <http://sydasien.se/om-landerna/afghanistan/>

12 Sida Country Gender Profile - Afghanistan, 2009, s. 15

uppdrag från att endast ansvara för Kabul till ett ansvar för säkerheten i hela Afghanistan.¹³

2.3 Afghanistans konstitution

År 2004 hölls det ett presidentval i Afghanistan var Karzai fick sitta kvar vid makten, samma år antogs det en ny konstitution som är gällande än idag. Konstitutionen fastställer att kvinnor och män är lika inför lagen samt förbjuds diskriminering mellan könen.¹⁴ Vidare står det att staten ska arbeta för att kvinnor ska ha tillgång till utbildning.¹⁵ Den fastställer även kvoteringsregler för kvinnor som politiska representanter i både parlamentet¹⁶ och i senaten.¹⁷

Trots att detta verkar vara tydliga och konkreta rättigheter för de afghanska kvinnorna så innehåller konstitutionen flera motstridigheter. Dessa motstridigheter finner man bland annat i artikel 130 och 131 som säger att olika religiösa gruppers egna lagar och rättspraxis ska gå före konstitutionen.¹⁸ Men det är framförallt artikel 3 i konstitutionen som ställer kvinnornas rättigheter på spel, den säger: *“No law shall contravene the tenets and provisions of the holy religion of Islam in Afghanistan.”*¹⁹ Denna artikel utgör ett kryphål då det innebär att lagar och rättspraxis av Sharia gäller framför andra lagar. Speciellt problematiskt är detta för kvinnorna då Sharia lagarna kan innebära ojämlikhet beroende hur man tolkar dem.²⁰

2.4 The Afghanistan Compact

Som en uppföljning av mötet i Bonn så hölls det ett till möte angående Afghanistan i London 2006. Där skapas The Afghanistan Compact som är en strategisk överenskommelse mellan Afghanistan, FN, biståndsgivare och internationella organisationer med målsättningar för det afghanska utvecklingsarbetet. Dessa mål skulle enligt överenskommelsen ha uppnåtts år 2010.²¹ Jag tänker inte gå in på huruvida detta har lyckats eller inte på grund av att mitt syfte är att se hur och vad man har bestämt gällande jämlikhet snarare än vad som verkligen har uppnåtts. Jag tänker därför fortsätta med att beskriva vad avtalet visar att Afghanistan och det internationella samfundet har satt för

13 <http://www.isaf.nato.int/history.html>

14 The Constitution of Afghanistan, 2004, engelsk översättning från http://www.afghan-web.com/politics/current_constitution.html , Artikel 22

15 The Constitution of Afghanistan, 2004, Artikel 44

16 The Constitution of Afghanistan, 2004, Artikel 83

17 The Constitution of Afghanistan, 2004, artikel 84

18 The Constitution of Afghanistan, 2004 Artikel 130, 131

19 The Constitution of Afghanistan, 2004 Artikel 3

20 Sida Country Gender Profile - Afghanistan, 2009, annex 1, s. 45

21 <http://sydasien.se/om-landerna/afghanistan/>

prioriteringar gällande jämställdhet.

I början av avtalet så bestäms nio stycken samarbetsprinciper mellan Afghanistans regering och det internationella samfundet. Den första principen säger att de ska respektera Afghanistans islamistiska kultur, historia och värderingar. Den femte principen säger bland annat att afghanernas mänskliga kapacitet ska stärkas, med betoning på att detta gäller både män och kvinnor. Samarbetsprincip nummer sju säger tydligt att män och kvinnor ska erkännas samma rättigheter i alla policys och program. Avtalet är vidare uppdelat i tre pelare: 1) Säkerhet; 2) Styrelseskick, Rättssäkerhet och Mänskliga rättigheter; 3) Ekonomisk- och social utveckling. I kapitlet om mållinjer återfinns ”Gender” som en underrubrik för den andra pelaren.²² Under ”gender” står det endast såhär, utan någon vidareförklaring för vad dessa mål innebär:

”By end-2010: the National Action Plan for Women in Afghanistan will be fully implemented; and, in line with Afghanistan’s MDGs, female participation in all Afghan governance institutions, including elected and appointed bodies and the civil service, will be strengthened.”²³

En annan underrubrik för mållinjerna för den tredje pelaren är ”Vulnerable Women” där det fastställs att kvinnostyrda hushåll i svår fattigdom ska minska med 20 % samtidigt som antalet förvärvsarbetande i dessa hushåll ska öka med 20%. Dessa två underrubriker är allt som är direkt utskrivet om kvinnor i överenskommelsen. Dock så läggs det betoning på kvinnor i andra delar av avtalet, framförallt när det gäller utbildning. Det står att vid slutet av år 2010 ska antalet flickor som går i grundskolan öka med minst 60 % (pojkar med 75 %), antal kvinnliga lärare ska öka med 50 % och 100 000 elever ska skriva in sig på universitetet varav minst 35 % av dessa ska vara kvinnor.²⁴

2.5 The Afghanistan National Development Strategy (ANDS)

ANDS är Afghanistans egna utvecklingsstrategi för säkerhet, styrelseskick, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning i landet. Planen är ett resultat av två års arbete av en av regerings utsedd kommitté och är gällande från 2008-2013. ANDS presenterades på en konferens i Paris år 2008 för det internationella samfundet som därefter godkände planen. I Afghanistans nationella utvecklingsplan beskrivs situationen i landet, mål samt hur dessa mål ska uppnås. Strategin står för

22 The Afghanistan Compact, 2006

23 ”Annex 1: Benchmarks and timelines” i ”The Afghanistan Compact”, 2006, s. 7

24 The Afghanistan Compact, 2006

regeringens mål och visioner för utvecklingen i landet med utgångspunkt i sina åtagande från Afghanistan Compact samt med Millennium målen (MDG) i åtanke.²⁵

De övergripande målen i ANDS är fattigdomsreducering, Afghaners förbättrade levnadsvillkor samt att lägga en grund för stabilitet och säkerhet i landet. Vidare är ANDS uppbyggd med samma prioriterade grundpelare som i Afghanistan Compact, det vill säga 1) Säkerhet; 2) Styrelseskick, Rättssäkerhet och Mänskliga rättigheter; 3) Ekonomisk- och social utveckling.²⁶ Jämställdhet är uppmärksammat som en av de sex ”cross-cutting issues” i ANDS. Afghanistan menar att de sex ”cross-cutting issues” är nödvändiga för att ANDS mål ska uppnås och att de ska prioriteras lika högt som de tre grundpelarna.

Inom området jämställdhet står det i ANDS att målet för Afghanistan är ”absolut jämställdhet”. De påpekar att arbetet för jämställdhet inkluderar de internationella mål och åtaganden inom jämställdhet som Afghanistan har skrivit under, däribland *The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, CEDAW.²⁷ Vidare fastställer de att strategin ska göra det möjligt att förbättra kvinnors ställning i samhället, kvinnors socio-ekonomiska situation samt kvinnors möjligheter att ta del av utvecklingen. När det gäller att förbättra kvinnors ställning i samhället så påpekar de att förbättringarna ska vara mätbara och inte endast abstrakta. De mätbara förbättringarna ska ske genom bland annat minskad kvinnlig analfabetism, högre inkomst och ekonomiska möjligheter, lika lön för lika arbete och minskad mödradödlighet. En metod för att öka respekten för jämställdhet är att öka kvinnors medverkan i det offentliga rummet samt att värdesätta kvinnors och flickors rätt till utbildning.²⁸

För att nå jämställdhetsmålen fastslår ANDS att MoWA ska stärkas och vidare uppmuntras de internationella organisationer att införa jämställdhet i sina utvecklingsstrategier med Afghanistan.²⁹ En viktig del är att förändra negativa attityder och uppfattningar om kvinnor, detta ska ske genom optionsbildning och kommunikation i hela landet. Speciellt ska detta fokuseras till kvinnor, män, media, religiösa ledare samt andra beslutsfattande institutioner och människor i Afghanistan. Kulturella uppfattningar som hindrar kvinnors möjlighet till utbildning, offentlig medverkan,

25 ”Message from the Oversight Committee” i Afghanistan National Development Strategy, 2008 s. vii

26 Afghanistan National Development Strategy, 2008, s. 5

27 Afghanistan skrev under CEDAW den 23 mars 2003

28 Afghanistan National Development Strategy, 2008, s. 147-148

29 Afghanistan National Development Strategy, 2008, s. 148

reproduktiva rättigheter, äganderätt och arvsrätt ska avlägsnas genom icke-traditionell och kulturkänslig masskommunikation.³⁰

2.6 The National Action Plan for the Women of Afghanistan

The National Action Plan for the Women of Afghanistan (NAPWA) är regeringens verktyg för genomförandet av internationella åtaganden angående jämställdhet. NAPWA är ett resultat av två års förarbete, bland annat i form av konsultation med de afghanska ministerierna, NGOs och det internationella samfundet.³¹ NAPWA gäller från 2007-2017. De övergripande målen är jämställdhet och kvinnlig egenmakt. Strategierna för att nå dessa två mål är icke-diskriminering, utvecklad mänsklig kapacitet samt stärkt ledarskap i alla delar av livet för kvinnor.³² NAPWA prioriterar tre områden: 1) säkerhet; 2) styrelseskick, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter; 3) socio-ekonomisk utveckling. Inom det andra området finns ytterligare två inriktningar, dessa är ”rättsskydd och mänskliga rättigheter” samt ”ledarskap och politiskt deltagande”. I den tredje prioriteringen finns det tre inriktningar, dessa är ”ekonomi, arbete och fattigdom”, ”hälsa” och ”utbildning”. NAPWA är uttömmande och refererar till internationella konventioner och åtaganden. NAPWA innehåller även en sju sidors lång ordlista som tydligt förklarar och definierar ord och uttryck som till exempel ”tvångsäktenskap”, ”våld mot kvinnor” och ”mänsklig säkerhet”.³³ Att följa NAPWA nämns i the Afghanistan Compact och i ANDS.

3. Sverige

3.1 Sveriges mål i internationella utvecklingssamarbeten

Sveriges mål med det internationella utvecklingssamarbetet är ”att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.”³⁴ Sveriges bistånds- och utvecklingspolitik fokuserar på tre områden: 1) demokrati och mänskliga rättigheter; 2) jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen; 3) klimat och miljö. Det är dessa tre områden som Sverige har valt att prioritera i sina utvecklingssamarbeten, detta innebär att allt svenskt bistånd ska genomsyras av och ha dessa områden som mål. Jämställdhet är därför en av Sveriges viktigaste fokus i utvecklingssamarbeten.

Dock så är det mottagarländernas egna utvecklingsstrategier som framförallt ska ligga till grund för

30 Afghanistan National Development Strategy, 2008, s. 148

31 National Action Plan for the Women of Afghanistan , 2007, s. 6

32 National Action Plan for the Women of Afghanistan , 2007,, s. 13-14

33 National Action Plan for the Women of Afghanistan , 2007,, s. 129-136

34 ”På lika villkor”, Policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom svenskt internationellt utvecklingssamarbete 2010–2015, 2010, s. 9

vad Sverige gör i landet. I utvecklingssamarbetet med Afghanistan så är det alltså målen och prioriteringarna i ANDS som huvudsakligen styr Sveriges insatser i landet medan Sveriges egna utvecklingsstrategier och policys är kompletteringar av dessa.³⁵

3.2 Sveriges policy för jämställdhet i utvecklingssamarbeten

”På lika villkor” heter Sveriges policy, gällande från 2010 till 2015, för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom svenskt internationellt utvecklingssamarbete. I policyn fastställs Sveriges politiska ställningstagande och åsikter kring jämställdhet och kvinnors rättigheter, dessa ska inte bara gälla i utvecklingssammanhang utan även inom andra internationella sammanhang. Sverige menar att policyn ska vara grund till allt jämställdhetsarbete som Sverige utövar internationellt och att Sverige ska inkorporera dessa ställningstagande och värderingar i förhandlingar med bland annat FN, EU och multilaterala organisationer.³⁶

Sverige inleder policyn genom att argumentera kring vad jämställdhet innebär och varför det är viktigt i utvecklingsprocesser:

”Jämställdhet är såväl ett mål i sig som en förutsättning för långsiktig demokratisk utveckling och en rättvis och hållbar global utveckling.”³⁷

De menar att jämställdhetsarbetet inte endast handlar om att kvinnor ska ha lika rättigheter utan att det också är en metod för att uppnå en hållbar utveckling i landet. Fortsättningsvis skriver de att fattigdom och könsdiskriminering har nära samband, likaså att utveckling och jämställdhet har stark koppling. De understryker vikten av att jämställdhet berör båda könen och att arbetet därför inte bara ska riktas till kvinnor. Vidare menar de att vägen till jämställdhet är en lång process som kräver både resurser och politisk vilja.³⁸

Sverige visar en tydlig vilja i policyn då de fastställer att de aktivt ska arbeta för att ha jämställdhet som utgångspunkt i allt utvecklingssamarbete, detta kallas för *jämställdhetsintegrering* (gender mainstreaming³⁹). Jämställdhetsintegrering är Sveriges metod för att nå sitt mål för jämställdhet,

35 <http://www.regeringen.se/sb/d/10422>

36 *På lika villkor*, 2010, s. 24

37 *På lika villkor*, 2010, s. 7

38 *På lika villkor*, 2010, s. 7

metoden utförs med hjälp av riktade insatser, integrerade insatser samt dialog.³⁹ Vidare förklaras innebörden av jämställdhetsintegrering på detta vis ”(om) organisering, förbättring, utveckling och utvärdering av beslutsprocesser, så att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet.”⁴⁰

3.2.1 Mål och inriktningar

Målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete är *jämställdhet, ökat inflytande för kvinnor samt ökad respekt för kvinnors rättigheter i utvecklingsländer.*⁴¹ För att nå målet ska man som sagt använda sig av jämställdhetsintegrering, vidare radar de upp fyra områden som svenskt utvecklingsarbete framförallt ska fokusera på:

- kvinnors politiska deltagande och inflytande
- kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor
- sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
- kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel.

Förutom dessa områden så poängterar Sverige vikten av demokrati, fred och stabilitet när det gäller jämställdhetsarbete. Staten är den som ansvarar för medborgarens rättigheter, det är därför ytterst väsentligt att lagarna är rättvisa och att rättssystemet fungerar. Förändring av diskriminerande lagstiftning är därför också ett viktigt mål för Sverige, även *oskrivna* och *informella strukturer* så som traditioner, sedvänjor och attityder som är diskriminerande är något Sverige ska inrikta sig på.⁴² Nedan ska jag beskriva vad Sverige menar med sina fyra inriktningar i policyn, det vill säga hur de motiverar varför de valt att inrikta sig på dessa områden samt vad deras målsättningar för respektive område är.

3.2.2 Kvinnors politiska deltagande och inflytande

Målet är att kvinnor och män ska ha lika rätt och möjligheter att delta i politiska processer, detta innebär allt från att rösta till att ställa upp som kandidater i olika politiska val. Det är viktigt att

39 *På lika villkor*, 2010, s. 12

40 *På lika villkor*, 2010, s. 21

41 *På lika villkor*, 2010, s. 12

42 *På lika villkor*, 2010, s. 12-13

kvinnor representeras och har verkligt inflytande i den beslutsfattande politiken. Sverige ska därför arbeta för att ge kvinnor mer fysisk rörelsefrihet, större frihet att organisera sig, öka möjligheterna för inflytande och beslutsfattande inom alla politiska nivåer samt att ge politiskt aktiva kvinnor skydd och säkerhet.⁴³

3.2.3 Kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor

Policyn beskriver att det finns normer i de flesta samhällen som menar att kvinnor och flickor ska ta hand om arbetet i hemmet, det vill säga det obetalda arbetet. Detta kan hindra deras tillgång till utbildning och egenförsörjning, vilket i sin tur minskar deras chanser att självständigt styra över sina egna liv samt att fritt kunna delta i samhället. Policyn fortsätter därefter att argumentera för att kvinnors deltagande i ekonomin hjälper fattigdomsbekämpningen. På dessa grunder ska Sverige därför bland annat arbeta för att förändra attityder om att kvinnor och flickor har det främsta ansvaret för hemmet, stärka flickors rätt till utbildning samt bryta könssegregationen på arbetsmarknaden. De betonar även vikten av kvinnors och flickors ägande- samt arvsrätt och de har som mål att avlägsna allt som står som hinder för dessa rättigheterna, både juridiska och kulturella sådana.⁴⁴

3.2.4 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Sexuell och reproduktiv hälsa är inte endast en grundläggande mänsklig rättighet utan också en förutsättning för en rättvis och hållbar utveckling. Hög mödradödlighet och osäkra aborter är bara några exempel på konsekvenser av när kvinnors hälsa inte prioriteras. De som framförallt blir lidande är unga och fattiga kvinnor. Sverige ska därför arbeta aktivt för att stärka kvinnors och flickors fysiska integritet genom att stärka kvinnors och flickors rätt att bestämma över sin egen kropp, reproduktiva hälsa, barnafödande samt arbeta för att legalisera abort. Den höga mödradödligheten i utvecklingsländer måste uppmärksammas och vidare måste mödrahälsovården i dessa länder göras mer tillgängligt. Att sprida information och utbildning om sex och samlevnad till både kvinnor, flickor, män och pojkar ser Sverige som en viktig uppgift i arbetet. Att motverka stereotypa könsroller gällande ansvar för barn och hushåll ska motverkas genom att arbeta för ett starkare fädraskap. HBT-personers rättigheter är även något Sverige tar upp som en viktig faktor i jämställdhetsarbetet.⁴⁵

43 *På lika villkor*, 2010, s. 13-14

44 *På lika villkor*, 2010, s. 14-16

45 *På lika villkor*, 2010, s. 16-18

3.2.5 Kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel

Detta området fokuserar Sverige på för att osäkerhet, våld och hot om våld leder till bland annat begränsning till utbildning, arbete och politiskt deltagande. De uppmärksammar att *kvinnors säkerhet i konflikt, postkonflikt och krissituationer* är betydligt mer fragil och utsatt men stressar att *kvinnors och flickors säkerhet allmänt och i politiskt stabila situationer* också är ett stort problem. De delar därför upp dessa två samhällssituationer för att ha olika fokusering i arbetet. Jag väljer att bara förklara Sveriges arbete för de politiskt stabila situationerna, trots att Afghanistan absolut är ett land i postkonflikt så är det mer relevant i Sveriges utvecklingssamarbete att fokusera på att öka jämställdheten för ett framtida politiskt stabilt land. Sverige ska arbeta för att motverka all form av könsrelaterat våld, även det som sker i hemmet. Sedvänjor som är skadliga för kvinnor och flickor, till exempel könsstympning, syraattacker, barn- och tvångsäktenskap ska bekämpas, likaså ska diskriminering, trakasserier och våld utövat mot HBT-personer bekämpas.⁴⁶

3.2.6 Policyns applicering

Sveriges utvecklingssamarbete är inte enkelriktat, det är vad det heter, ett samarbete. Samarbetet ska framförallt styras av mottagarlandets prioriteringar och värderingar, de har så kallat ”äganderätt” på samarbetet. Sveriges jämställdhetspolicy kan därför inte appliceras direkt utan man måste göra ytterligare analyser och avvägningar som är speciellt upplagt efter landets och deras medborgares förutsättningar och egna prioriteringar.⁴⁷ Nedan ska jag beskriva Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan, i syfte att se hur mycket hänsyn de tar till ANDS respektive denna policy.

3.3 Sveriges strategier för utvecklingssamarbetet med Afghanistan

Jag har granskat Sveriges nuvarande samarbetsstrategi med Afghanistan som heter ”*Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012-2014*”. I och med att det står att den är reviderad så tycker jag att det är intressant att se hur strategin såg ut innan den blev reviderad. Detta gör jag i syfte för att förstå varför man har gjort en ny plan, ifall det är stora skillnader och ifall dessa skillnader påverkar Sveriges jämställdhetssamarbete. Den icke-reviderade samarbetsstrategin heter ”*Strategi*

46 På lika villkor, 2010, s. 19-20

47 På lika villkor, 2010, s. 24-25

för utvecklingssamarbetet med Afghanistan juli 2009 – december 2013” och jag kommer att beskriva fokusen på jämställdhet i denna först.

3.3.1 Sveriges tidigare strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan

I strategin fastställs det att ”*Det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet i Afghanistan är att människor som lever i fattigdom, i synnerhet kvinnor och flickor, ska åtnjuta förbättrade levnadsförhållanden i ett fredligt och demokratiskt samhälle*”.⁴⁸ Vidare förklaras Sveriges prioriterade områden som ska verka för det övergripande målet ovan, dessa prioriteringar är 1) demokratiskt samhällsstyrning och mänskliga rättigheter; 2) utbildning; 3) privatsektorsutveckling. Inom alla dessa områden i strategin läggs det betoning på kvinnor och flickors ökade rättigheter.⁴⁹ Inom första området betonar Sverige till exempel, i sitt mål om att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna, just kvinnors chans att ta del av dessa. Ytterligare fastställer de att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, kvinnors deltagande och inflytande samt könsrelaterat våld är områden som ska vara speciellt prioriterade i deras arbete.⁵⁰ Målen för utbildning lägger stor vikt på just kvinnor och flickors tillgång till utbildning och menar att extra satsningar ska göras för kvinnor och flickor. De ska också satsa för att fler vuxna ska lära sig läsa och skriva, även här betonas kvinnorna.⁵¹ Privatsektorsutvecklingen har som mål att det privata näringslivet ska stärkas och växa, med betoning på fattiga människors deltagande. Vidare nämns kvinnliga entreprenörer som en del i detta.⁵²

Strategin innehåller även två dialogfrågor, vilket innebär att Sverige genom hela arbetet ska föra en dialog med såväl Afghanistans regering som det civila samhället angående dessa prioriteringar. *Demokratisk samhällsstyrning med särskilt fokus på anti-korruption* är den ena dialogfrågan, den andra är *jämställdhet och kvinnors situation och rättigheter*. Den senare ska fokusera på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt könsrelaterat våld.⁵³

48 Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan för perioden den 1 juli 2009 – den 31 december 2013, 2009, bilaga 1, s. 2

49 Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan för perioden den 1 juli 2009 – den 31 december 2013, 2009, bilaga 1, s. 4-6

50 Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan för perioden den 1 juli 2009 – den 31 december 2013, 2009, bilaga 1, s. 4

51 Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan för perioden den 1 juli 2009 – den 31 december 2013, 2009, bilaga 1, s. 5

52 Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan för perioden den 1 juli 2009 – den 31 december 2013, 2009, bilaga 1, s. 5-6

53 Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan för perioden den 1 juli 2009 – den 31 december 2013, 2009, bilaga 1, s. 7

Genom hela strategin så betonas jämställdhet samt kvinnors och flickors möjligheter och rättigheter. I strategin poängteras det att trots att Afghanistan är ett av de länder som Sverige har mest utvecklingssamarbete med så utgör Sverige bara en liten del av insatserna i landet. Vidare menar de att Sverige är ett av de länder som har kommit längst inom jämställdhet och är därför en respekterad och betydande aktör inom området. Det är få andra av Afghanistans samarbetsländer som prioriterar frågor som sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och våld mot kvinnor, därför är det desto viktigare att Sverige fortsätter att aktivt arbeta med dessa frågor.⁵⁴

3.3.2 Reviderad samarbetsstrategi

I januari 2012 trädde den reviderade samarbetsstrategin i kraft som ska gälla till slutet av år 2014. Den ersatte på så sett den ovan beskrivna samarbetsstrategin som annars skulle vara gällande till den sista december år 2013. Den nya strategins övergripande mål är i princip densamma: *”att människor som lever i fattigdom, i synnerhet kvinnor, barn och ungdomar, åtnjuter förbättrade levnadsförhållande i ett fredligt, demokratiskt och rättssäkert samhälle.”*⁵⁵ Den förra strategin hade inte med ”rättssäkert samhälle” i målet. En annan intressant förändring är att de har bytt ut ”flickor” med ”barn och ungdomar”.

I strategin uppmärksammas år 2014, det vill säga när säkerhetsansvaret i Afghanistan inte längre kommer tillhöra de internationella styrkorna utan istället kommer de afghanska myndigheterna ha tagit över allt ansvar för säkerheten i landet. Det fokuseras därför på en säker transitionsprocess och vidare ett stärkt ägarskap för Afghanistan som ska ske genom att följa deras nationella system och prioriteringar i utvecklingssamarbetet. Med detta sagt påpekar Sverige att de i sitt arbete även måste uppmärksamma ifall Afghanistan följer sina internationella ansvarstagningar. Speciellt gäller detta samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och korruptionens bekämpning, då Sverige ifrågasätter Afghanistans politiska vilja samt förmåga att hantera dessa tre områden.⁵⁶

Sveriges dialogfrågor handlar i den nya strategin om mänskliga rättigheter och jämställdhet. Fokuset ligger fortfarande på könsrelaterat våld, dock står det inte länge något om sexuell och

54 Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan för perioden den 1 juli 2009 – den 31 december 2013, 2009, bilaga 1, s. 16

55 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011, s. 2 (understrykningen är tillagd av mig)

56 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011, s. 1-4

reproduktiv hälsa. Istället prioriteras kvinnors och flickors ekonomiska och politiska rättigheter så som rätt till utbildning och arbete.⁵⁷ Samarbetsområdena i den tidigare strategin ersätts av två ”sektorer för stöd till nationella program”. Den första sektorn är ”demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet”. Inom sektorn ligger kvinnors och flickors mänskliga rättigheter i fokus med prioritering på 1) kvinnors deltagande och inflytande; 2) sexuell och reproduktiv hälsa; 3) könsrelaterat våld.⁵⁸ Den andra sektorn är ”utbildning”. Inom denna sektorn läggs det stor vikt på flickors möjligheter till utbildning. Ett av målen inom sektorn är att öka kvinnor mellan 15-24 års läs-och skrivkunnighet.⁵⁹

Vidare i strategin läggs det fokus på Norra Afghanistan där Sverige har ett större ansvar och därför också mer inflytande och kan på så sätt fokusera sina ambitioner och mål med utvecklingen i dessa provinser. De ovan nämnda sektorsområdena är inriktningar som ska ske i arbetet över hela Afghanistan, medan till exempel privatsektorsutveckling numera endast är en prioritering för utvecklingssamarbetet i Norra Afghanistan. De specifika målen för Norra Afghanistan lägger relativ vikt på kvinnor, medan fokuset på flickor jämfört med den tidigare strategin är utbytt mot ”barn och ungdomar”. Privatsektorsutvecklingen fokuserar liksom i tidigare strategin på kvinnor, men nu även på ungdomar.⁶⁰

4. Analytiska jämförelser

Jag ska i min jämförelse först jämföra Sveriges tidigare samarbetsstrategi och den reviderade, med fokus på vilka de största förändringar är gällande jämställdhet. Sedan ska jag undersöka hurvida den senare strategin överensstämmer med Sveriges policy för jämställdhet. Efter detta ska jag jämföra fokuset på jämställdhet i Afghanistans olika nationella strategier. Slutligen ska jag jämföra Sveriges och Afghanistans mål inom jämställdhet i utvecklingssamarbetet för att sedan kunna svara på mina frågeställningar och nå en slutsats.

4.1 Sveriges reviderade samarbetsstrategi jämfört med den tidigare

I den reviderade samarbetsstrategin är fokuset på flickor mindre, denna fokus läggs istället på alla barn och ungdomar, det vill säga att både flickors och pojkars situation är prioriterade. Flickors

57 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011, s. 4

58 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011, s. 5

59 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011, s. 6

60 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011, s. 7-8

möjligheter till utbildning är det enda området som fortfarande uppmärksammas för just flickor. Satsningen för ökad läs- och skrivkunnighet för vuxna, med betoning på kvinnor, är i den reviderade strategin borttagen, istället är detta ett mål som gäller för kvinnor mellan 15 och 24 år.⁶¹ Den tidigare strategin innehöll två dialogfrågor, ”jämställdhet och kvinnors och flickors situation och rättigheter” samt ”demokratisk samhällsstyrning med särskilt fokus på anti-korruption”. I den reviderade strategin är dialogfrågorna ”mänskliga rättigheter” och ”jämställdhet”, varav kvinnor och barns möjligheter till åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna prioriteras. De reviderade dialogfrågorna fokuserar mer på jämställdhet än vad de tidigare gjorde. Fokusen inom jämställdhetsdialogen är också förändrad. Tidigare var sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt könsrelaterat våld den största fokusen inom detta arbetet. Vikten av Sveriges roll som främsta aktör inom detta området poängteras extra och ett fortsatt och utökat arbete inom området ansågs viktigt. I den reviderade dialogen om jämställdhet återfinns endast det könsrelaterade våldet. Medan de politiska och ekonomiska rättigheterna har blivit ett område för dialogfrågorna. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter återfinns däremot i den reducerade strategin i det prioriterade området gällande kvinnors och flickors mänskliga rättigheter med samma fokus och tyngd som i den tidigare strategins samma område. Dock så återfinns ingen förklaring om Sveriges roll som aktör inom detta arbete och varför fortsatt prioritering därför är särskilt viktigt.

4.2 Sveriges policy för jämställdhet i utvecklingsarbete jämfört med den reviderade samarbetsstrategi med Afghanistan

Jag väljer att endast jämföra den reviderade samarbetsstrategin med Sveriges policy för jämställdhet i utvecklingssamarbete på grund av att den tidigare strategin inte längre är gällande. Policyns fyra prioriterade områden, det vill säga 1) kvinnors politiska deltagande och inflytande; 2) kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor; 3) sexuell och reproduktiv hälsa; 4) kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel, prioriteras olika mycket i samarbetsstrategin med Afghanistan. Tre av dessa fyra områden, alla utom kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor, är i strategin prioriterade i sektorsdelen gällande demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.⁶² Däremot är kvinnors möjlighet till åtnjutandet av de ekonomiska och politiska rättigheter en dialogfråga, samt är växande privat näringsliv med fokus på kvinnor ett mål för Sveriges arbete i Norra Afghanistan.

61 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011,, s. 6

62 Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011, s. 5-6

4.3 ANDS jämfört med Sveriges utvecklingsstrategi för Afghanistan

Jag ska nu jämföra jämställdheten och fokusen på kvinnors rättigheter i ANDS och Sveriges reviderade samarbetsstrategi för Afghanistan. Denna jämförelse är högst relevant för mina slutsatser då dessa är de två ländernas självständiga utvecklingsstrategier för Afghanistan. Betydelsen av jämställdhet förklaras som stor i ANDS, trots att det inte är en av de prioriterade grundpelare. Istället är det ett cross-cutting issue som ska finnas med i alla aspekter av ANDS samt värderas lika högt som grundpelarna. ANDS menar att utan hänsyn och erkännande åt bland annat jämställdhet så kommer inte de andra utvecklingsmålen uppnås.⁶³ I Sveriges samarbetsstrategi är jämställdhet med som en del av en av de två prioriterade sektorerna. Utöver detta är jämställdhet även en dialogfråga i den svenska strategin. Ett av de jämställdhetsfrågor som Sverige lägger störst vikt på i samarbetet med Afghanistan, och som är en stor del av dialogfrågan, är det könsrelaterade våldet. Det könsrelaterade våldet finns däremot inte med som ett problem i ANDS. Det de båda strategierna har gemensamt är fokuseringen på kvinnors rätt till utbildning och strävan efter att minska analfabetismen.

5. Analys genom postkolonialistisk teori

5.1 The Afghanistan Compact

The Afghanistan Compact är en överenskommelse mellan Afghanistan, FN, biståndsgivare och internationella organisationer angående målsättningar för det afghanska utvecklingssamarbetet. Det är svårt att analysera the Afghanistan Compact genom postkolonialistisk teori på grund av att det är just en överenskommelse. Det är svårt att veta vilka parter som har bestämt vad, ifall någon part har haft överlägset bestämmande samt vilka frågor som parterna har varit oense om. Det ända som man helt säkert vet är att alla parterna har godkänt överenskommelsen. Däremot finns det vissa delar som man kan analysera. Däribland samarbetsprinciperna i the Afghanistan Compact genom den postkoloniala teorin. I samarbetsprinciperna fastslås det att överenskommelsen ska respektera Afghanistans islamistiska kultur, historia och värderingar. Detta innebär att alla parter har uppmärksammat och erkänt Afghanistan som samarbetsland. Vidare i överenskommelsen kan man se respekten för Afghanistans egna mål då NAPWA uppmärksammas. Detta är speciellt intressant för min problemformulering då Afghanistans nationella plan för just jämställdhet uppmärksammas. Det som är det mest uppmärksammat i överenskommelsen gällande kvinnors rättigheter är rätten till

63 Afghanistan National Development Strategy, 2008, s. 143

utbildning, vilket är helt i enlighet med Afghanistans konstitution.

6. Slutsats

Min frågeställning är ifall Sveriges utvecklingsamarbete med Afghanistan är av postkolonialistisk natur eller ifall den är förenlig med Afghanistans visioner för jämställdhet och kvinnors rättigheter? Min undersökning och jämförelse analys av Sveriges och Afghanistans nationella utvecklingsstrategier ger teorin om postkolonialismen ett negativt svar. Detta svaret får jag inte minst för att de Afghanistan ägda utvecklingsstrategierna som ANDS och NAPWA har jämställdhet och kvinnors rättigheter som centrala mål för utvecklingen, utan också för att jämställdhetsfrågan fanns på den politiska agendan innan utvecklingsstrategierna var utformande. För att svara på frågeställningen så är det viktigt att poängtera att trots Afghanistan ägarskap för ANDS så har denna strategi behövt ett godkännande av det internationella samfundet.⁶⁴

De första reformerna för kvinnors rättigheter i Afghanistan introducerades av kung Amir Amanullah i början av 1900-talet, vilket snart leddes till våldsamt motstånd från stamledare och traditionalister på landsbygden.⁶⁵ Motståndet från landsbygden är viktigt att poängtera, men ännu viktigare för min frågeställning är att uppmärksamma att de första ansträngningarna för kvinnliga rättigheter faktiskt kom från den afghanska statsmakten.

Efter att USA har störtat talibanstyret så tillsätts Karzai som tillfällig president. År 2004 är det presidentval vilket innebär att Karzai får sitta kvar vid makten. Han är då vald av det afghanska folket, därför kan konstitutionen som antas samma år ses som Afghanistans egna, oberoende av internationella påtryck och åsikter. I konstitutionen visar Afghanistan politisk vilja för att förbättra kvinnors rättigheter då de fastställer icke-diskriminering samt likhet inför lagen för män och kvinnor. Fokus på utbildning för flickor uttrycks även i konstitutionen samt så införs kvoteringsregler för kvinnor i både parlamentet och senaten. Trots de artiklar gällande religiösa lagar och rättspraxis i konstitutionen som kan innebära kryphål för kvinnors missgynnande så visar Afghanistan ändå en egen vilja att ge kvinnor fler rättigheter.

På ovanstående grunder avvisar jag delen i min frågeställning angående teorin ifall Sveriges

64 ”Message from the Oversight Committee” i Afghanistan National Development Strategy, 2008 s. vii

65 <http://www.sak.se/om-afghanistan/historia>

utvecklingssamarbete med Afghanistan är av postkolonialistisk natur. Frågeställningens nästa fråga är då ifall Sveriges utvecklingssamarbete med Afghanistan är förenlig med Afghanistans visioner för jämställdhet och kvinnors rättigheter. Jag valde då att jämföra Sveriges reviderade samarbetsstrategi med ANDS. Svaren jag fick av denna jämförelse var att fokusen på jämställdhet och kvinnors mänskliga rättigheter i den svenska strategin är så pass stor att de uttrycks som både en av de två prioriterade sektorerna samt som har den en övergripande del i dialogfrågan. I ANDS finns inte jämställdhet och kvinnors rättigheter med som en av de prioriterade grundpelarna men däremot erkänns det som ett ”cross-cutting issue” som enligt ANDS är minst lika viktigt som grundpelarna. Jämställdhetsmålen motiveras i de båda strategierna som en avgörande del i att utvecklingsarbetet i Afghanistan ska fungera och vara hållbart. Rätten till utbildning och arbete för flickor och kvinnor är de två områden som båda strategierna lägger mest fokus på. Däremot så erkänner inte ANDS könsrelaterat våld som en prioriterad fråga, medan det är en av Sveriges största fokus.

Med detta som bakgrund för min andra delfråga i min frågeställning, det vill säga ifall Sveriges utvecklingssamarbete med Afghanistan är förenlig med Afghanistans visioner för jämställdhet och kvinnors rättigheter, så ger jag det ett positivt svar. De har inte exakt samma infallsvinklar och fokuseringar med det övergripande målet för kvinnors rättigheter är ändå ren jämställdhet. Vidare är det viktigt att understryka att ANDS faktiskt uppmuntrar till att införa jämställdhet i de internationella organisationernas utvecklingsstrategier för Afghanistan. Enligt de strategier och mål som jag har undersökt så är jämställdhet en viktig fråga för den Afghanska staten. Detta betyder, åtminstone i teorin, att de afghanska kvinnornas rättigheter kommer ha en fortsatt framgång även utan ISAFs närvaro. Tyvärr så är det som står på pappret av mindre betydelse ifall det inte överförs till praktiken, speciellt för de afghanska kvinnornas möjligheter att åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

7. Källhänvisningar

Källor för teori: Kapitlet ”Etnocentrism och postkolonialism” i Carbin, Maria (red.), *Texter i samtida politisk teori*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2004

Primärmaterial:

- The Constitution of Afghanistan, 2004, engelsk översättning från http://www.afghanweb.com/politics/current_constitution.html , senast hämtad 26/12-12
- The Afghanistan Compact, 2006
- Afghanistan National Development Strategy, 2008
- National Action Plan for the Women of Afghanistan , 2007
- ”På lika villkor” Policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom svenskt internationellt utvecklingssamarbete 2010–2015, 2010
- Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan för perioden den 1 juli 2009 – den 31 december 2013, 2009
- Reviderad samarbetsstrategi för Afghanistan 2012 – 2014, 2011

Sekundärmaterial:

- Sida

Sida Country Gender Profile - Afghanistan, 2009

<http://www.sida.se/OmVarlden/Varlden/Briefing/Varldens-mest-kvinnofientliga-lander/> , senast hämtad 26/12-12

<http://www.sida.se/Svenska/Lander--regioner/Asien/Afghanistan/Program-och-projekt/Utbildning-i-Afghanistan-ger-resultat/> , senast hämtad 26/12-12

- Regeringen.se

<http://www.regeringen.se/sb/d/10422> , senast hämtad 4/1-13

<http://www.regeringen.se/sb/d/13247/a/148363> , senast hämtad 4/1-13

- Sak.se

<http://www.sak.se/om-afghanistan/historia> , senast hämtad 26/12-12

Andra hemsidor med sekundärmaterial i form av bakgrundsfakta

<http://sydasien.se/om-landerna/afghanistan/> , senast hämtad 26/12-12

<http://www.isaf.nato.int/history.html> , senast hämtad 26/12-12

http://www.svd.se/nyheter/utrikes/afghanska-kvinnor-i-riskzon_7658710.svd , senast hämtad
21/12-12